Fylkesleder i Trøndelag Bondelag, Kari Åker, holdt leders tale.

Ordfører, gode årsmøte, velkommen til årsmøte i Trøndelag Bondelag! Spesielt velkommen til dere som er nye inn i organisasjonen. Det her bli et digitalt årsmøte, og jeg håper alle har rigga seg til med en stor kopp kaffe og har satt seg godt foran pc`n og er klare for en innholdsrik dag 😊

Så va vi her igjen da, et bondelagsår er gått. På den her tida i fjor var vi på tur inn i den største inngripen i norske folks liv i fredstid. 12. mars stengte Norge ned og vi måtte alle tenke nytt for å gjennomføre den jobben vi skulle gjøre. Enten det var læreren, kassadama på Kiwi eller en bonde så ble hverdagen snudd på hodet over natta. For vår del ble det plutselig hjemmekontor, og arenaene hvor vi skulle ha vært med på ble enten utsatt, avlyst eller flyttet over på en digital plattform. Det ble noen dager med grubling før vi fikk bretta opp ermene og rigget oss for den digitale verden.

Jordbruksforhandlingene sto for tur og å gjennomføre dem på normalt vis ble rett og slett umulig. Det ble mange avveininger som måtte tas på kort tid. Men det må sies at både fylkeslederkorps og Norges Bondelag samstemt ble enige om veien som ble staka ut. Det måtte bli et digitalt representantskap og det måtte bli forenklede jordbruksforhandlinger. Vi kunne ikke ta sjansen på å flytte det til høsten. Målpris, budsjett og ledige midler måtte på plass. Vi har fått mye kritikk for det i etterkant, og at alt ble gjennomført over ei helg. Men gode forsamling, dere skal vite at ingen ting var tilfeldig det her året heller. Men vi må nok bli mye bedre på å kommunisere ut framover. Det er ikke bra at vi ikke når ut med hva vi gjør eller hvorfor.

Men, i år skal jordbruksforhandlingene bli så normale som overhodet mulig. Ja, det vil bli digitalt representantskap i år også. Men grunnlagsmaterialet er på plass og krav og tilbud vil følge den vante gangen i år. Vi både gleder og gruer til årets forhandlinger og vi skal etterstrebe og holde dere så godt oppdatert som overhodet mulig.

Når vi først er inne på grunnlagsmaterialet. Ja, det har vært mye blest rundt dette i det siste og et engasjement som dette er selvfølgelig både positivt og velkomment. Dette handler om at man ønsker at grunnlagsmaterialet skal beregnes med en ny modell foran årets jordbruksforhandlinger hvor poenget er at grunnlaget må belyse bondens reelle utgifter og kostnadsøkningen. Noe som ikke er helt der i dag og at det ønskes at dette skal gjøres før forhandlingene. Det er nok ikke mulig å gjøre før årets oppgjør. Skal det tekniske inn er det for å skape forandringer på sikt. Å ha det her som mål, med utfall om at forhandlingspart ikke vil, og således gå for brudd, vil ikke være en løsning for årets forhandlinger. Og vi må heller ikke glemme at det foreligger et stortingsvedtak for hvordan oppgjøret er. Dagens metode har Stortinget sluttet seg til ved behandling av den siste jordbruksmeldinga. Det er ikke opp til partene og forhandle på grunnlaget. Vi får jobbe for å legge en lengre strategi her. Bondelaget forhandler alltid om kroneverdier, mens for staten er det alltid prosentverdier som gjelder. Vi skal jobbe for den beste inntekta til bonden i år også. Men som sagt, bra med engasjement det her bli behørig sett på.

Den nasjonale landbrukspolitikken sier landbruk over hele landet og økt norsk matproduksjon. Er det i den retningen vi går??

Som alle kjenner til har Storbritannia gått ut av EU. Og for noen dager siden signaliserte næringsminister Iselin Nybø at forhandlingene om en frihandelsavtale med Storbritannia er i sluttfasen. Målet er å sikre næringslivet like og eller bedre konkurransevilkår som sine konkurrenter. Her har Nybø sagt at det ikke skal være noen kobling mellom fisk og landbruk, men den holdningen virker som har snudd nå i innspurten av forhandlingene og vi er virkelig redde for at landbruksvarer blir et forhandlingskort. Storbritannia og sjømatnæringa presser på, og det kan gjøre at vi gir bort både arbeidsplasser og framtidig verdiskaping i landbruket. Varsellampene lyser og vi jobber mye med dette om dagen.

Men det er ikke bare dette som truer Trøndersk landbruk. Vi ser at matjorda brukes til andre formål over en lav sko fortsatt. Nå sist i utspill om å få en ny gigantisk batterifabrikk til fylket. La meg understreke, vi i bondelaget er ikke uenig i å tilføre nye arbeidsplasser og industri ut i distriktet. Men vi er sterkt, **sterkt** imot at det skal brukes av våre matproduserende arealer til slikt formål. Når det et bare 3 % av arealet i landet som er egnet/ i bruk til matproduksjon må det kunne finnes alternativer til plassering av industrien i vårt fylke. Det her har både Beistad Bondelag og Overhalla bondelag meget godt påpekt i leserinnlegg i lokalaviser den siste tiden.

Dette må våre politikere ta innover seg. Som sagt, vi er ikke imot verken arbeidsplasser eller industri. Men vær så snill, bygg på fjell! Dette er bare en av mange utfordringer vår dyrebare matjord står ovenfor. Her kan arealer i og utenfor Trondheim nevnes, Frøya som ønsker å bygge et større næringsbygg på dyrkamark og ny E6 fra Trondheim til Stjørdal. Jeg tror at vi alle finner oss i at turen tar 5 min ekstra, eller at næringsbygg flytter noen hundre meter for å komme utenom dyrkamarka. Verdien av matjorda bør være så stor at ingen ser seg råd til å ta av den. Også må selvfølgelig vi bønder bli flinkere i våre utbyggingsprosjekter å ta vare på jorda og tenke alternativt der det er mulig. Vi vil heller ikke ha bygningsmasse, oppstallingsplasser etc skal stå på de beste arealene våre.

Konsesjonsloven settes i spill. Åsnes Gård i Namsos kommune - vi er sterkt bekymra over økt press på omsetning av landbrukseiendommer til andre formål enn landbruksproduksjon. Vi får nok noen uvenner på vår vei når vi påklager saker, men hvem andre passer på om ikke vi gjør det? Her har lokallaga/den gjengse medlem en rolle å ta. Og dere tar den! Skal vi få med oss hva som rører seg rundt omkring, er vi dønn avhengige av at dere melder inn sakene til oss. Trenden med at store investorer ønsker å kjøpe landbrukseiendommer med gjerne store utmarksområder er økende og hver sak omtales gjerne som spesiell når dispensasjonssøknader ligger på bordet i en kommune. Men et hvert fritak fra loven er med å skape presidens i lignende saker og da er vi ufravikelig i ubalanse på det som vi mener er viktigst: Å videreutvikle norsk landbruk med familiebruket som bærebjelke. Vi skal eie og bo i nærheten av jorda vi driver, og at kjøp av jord skal kunne finansieres med inntekta fra gården. Konsesjonsloven er grunnfundamentet på dette, og mulighetene for videreutvikling av landbruket skal baseres på den selveide bonden og dennes familie.

Mange har sikkert lest om at Høyre ønsker å fjerne Odelsloven igjen. Det svarte Torstein Næss og Audhild Slapgård godt opp i Trønderavisa. Jeg tror behovet for «voksenopplæring» stadig blir større.

Odelsloven fratar ikke landbruket noen rettigheter, men den hindrer storkapitalens inntog. Altså den fungerer til sin hensikt. I dag som den gjorde den gangen den ble innført. Det som skremmer meg i dette er at vi ser ei utvikling som går i retningen «får vi det ikke som vi vil» ja da prøver vi å få endra lovverket i stedet. Arealer vi igjennom hundrevis av år har utvikla til matproduksjon skal ikke bli storkapitalens lekegrind eller sandkasse! Den skal videreutvikles for et landbruk over heile landet, hvor gården skal gå i generasjoner der man ønsker det.

Vi snakker om konsesjonslov, Odelslov eller rett og slett den norske landbruksmodellen med sine fire pilarer: IMPORTVERN, JORDBRUKSAVTALEN, JURIDISKE VIRKEMIDLER og MARKEDSORDNINGENE. Den skal vi alltid snakke om og det kan vi aldri gjøre for mye av. Ta det med dere i et hvert møte med politikere - gamle som nye. Todelinga i Norge med et kraftig landbrukssamvirke og et sterkt bondelag er nok grunnen til at vi har landbruk over heile landet i dag!

Hjort på innmark, rein på innmark, gås på innmark og rovdyr.

Dette er store og veldig utfordrende problemer for mange av våre medlemmer. Jeg skjønner godt frustrasjonen som kommer opp i dagen når man stadig stanger hodet i veggen og ingenting skjer. For kommunene Hitra, Frøya og Heim fikk vi i fjor landa et forprosjekt om hjorteproblematikken. Enkelte her har avlingstap på 50%! Det er uholdbart. Bestandsreduksjon er et av tiltakene som må settes ut i live, og det ganske fort. Her må vi holde trykket oppe!

Jeg forstår Aud og Inge Morten i Tydal som skulle fått opp et sperregjerde for lenge siden rang rein på innmarka si, men utfordringa e samarbeid med kommune og hyttefolk som må hensyntas. Det har begynt å gå for langt når hobby og fritid skal hensyntas mer enn den som driver ei næring, og skal leve av det eng og utmark gir. Det her er politikk i helt feil retning. Men vi gir oss ikke.

Gås er også utfordrende mange steder og her har man fått i gang verktøy som kan hjelpe til med en del av utfordringene. Her er dere nøkkelen. Grunneierlag må stables på fotan der skoen trykker, og kjører man på med profesjonelle jakt på høsten skal det gi resultater. Men som sagt, velfungerende grunneierlag er en nøkkel.

Rovdyr. Beitesesongen i fjor hadde mange lidelser. Det har blitt en kamp og en strid å få tatt ut skadegjørere til og med i beiteprioriterte områda. Bjørn herjet kraftig i den nordlige delen av fylket vårt. Her er det mye god innsats av lokale ordførere og politikere, samt stortingspolitikere og bondelag som til slutt gjorde det mulig å få til uttak. At enkeltbrukere skal måtte gå igjennom så store lidelser det er det å finne sine dyr revet i hjel av rovdyr er så meiningsløst! Det som er enda mer meningsløst er at vi antagelig må igjennom samme kampen også for kommende beitesesong. Våre politikere driver en regelrett seigpining av de som bruker utmarka. En seigpining vi ikke aksepterer er greit at fortsetter. Matprodusenten må begynne å bli prioritert først nå, ikke sist. Vi har ingen bønder å miste!

6 februar ble Norges Bondelag 125 år. Norges Bondelag er en viktig samfunnsorganisasjon i norsk organisasjonsliv. Bondelaget gjør viktig arbeid og avgjør rammevilkårene til den norske bonden og matproduksjonen i heile landet. Den krafta som ligger i det her laget når vi samarbeider om å nå våre mål er unik! Det er vel ikke uten grunn vi blir kalt den største lobbyorganisasjonen i Norge. På de 125 åra har nok mye forandret seg, men samtidig kjemper vi fortsatt for mange like saker. Tollvern og eiendomspolitikk var gjeldende da som nå og vi skal fortsette å være den organisasjonen som kjemper for alle medlemmene våre. Bondelaget er klar for nye 125 år!

Jeg vil ta dere med inn i Norges Bondelag sitt Næringspolitisk program 2020- 2024 som ble vedtatt i september 2020:

Bærekraft er et nøkkelbegrep for programperioden. Med bærekraft mener Norges Bondelag at mat fra framtidas norske jordbruk skal produseres på en måte som ikke forringer ressursene, som ivaretar levedyktigheten til økosystemene vi alle lever av, og som bidrar til å redusere den globale oppvarmingen. Samtidig må produksjonen være økonomisk bærekraftig helt ut på det enkelte gårdsbruk, og gi grunnlag for at bonden får inntektsmuligheter på linje med andre grupper i samfunnet. Få land i verden har et bedre utgangspunkt for bærekraftig produksjon av mat enn Norge, og det har vi et ansvar for å utnytte. Ved å bruke ressursene i hele Norge på en god og smart måte, bruke politiske virkemidler og sikre at forbrukerne foretrekker norske produkter, kan vi øke norskandelen i maten vi spiser og fôret til dyra. Dette er et grunnleggende mål for Norges Bondelag de neste fire årene.

Så vil jeg ønske oss alle Godt Årsmøte!